

Fyysisen toimintakyvyn
seurantajärjestelmä

Ett uppföljningssystem för fysisk
funktionsförmåga

TURVALLISUUDEN MONET ULOTTUVUUDET

Matti Pietilä, Opetushallitus
UKK Instituutti
Move!-koulutus 28.11.2019

Haasteenamme...ISTUVA ELÄMÄNTAPA

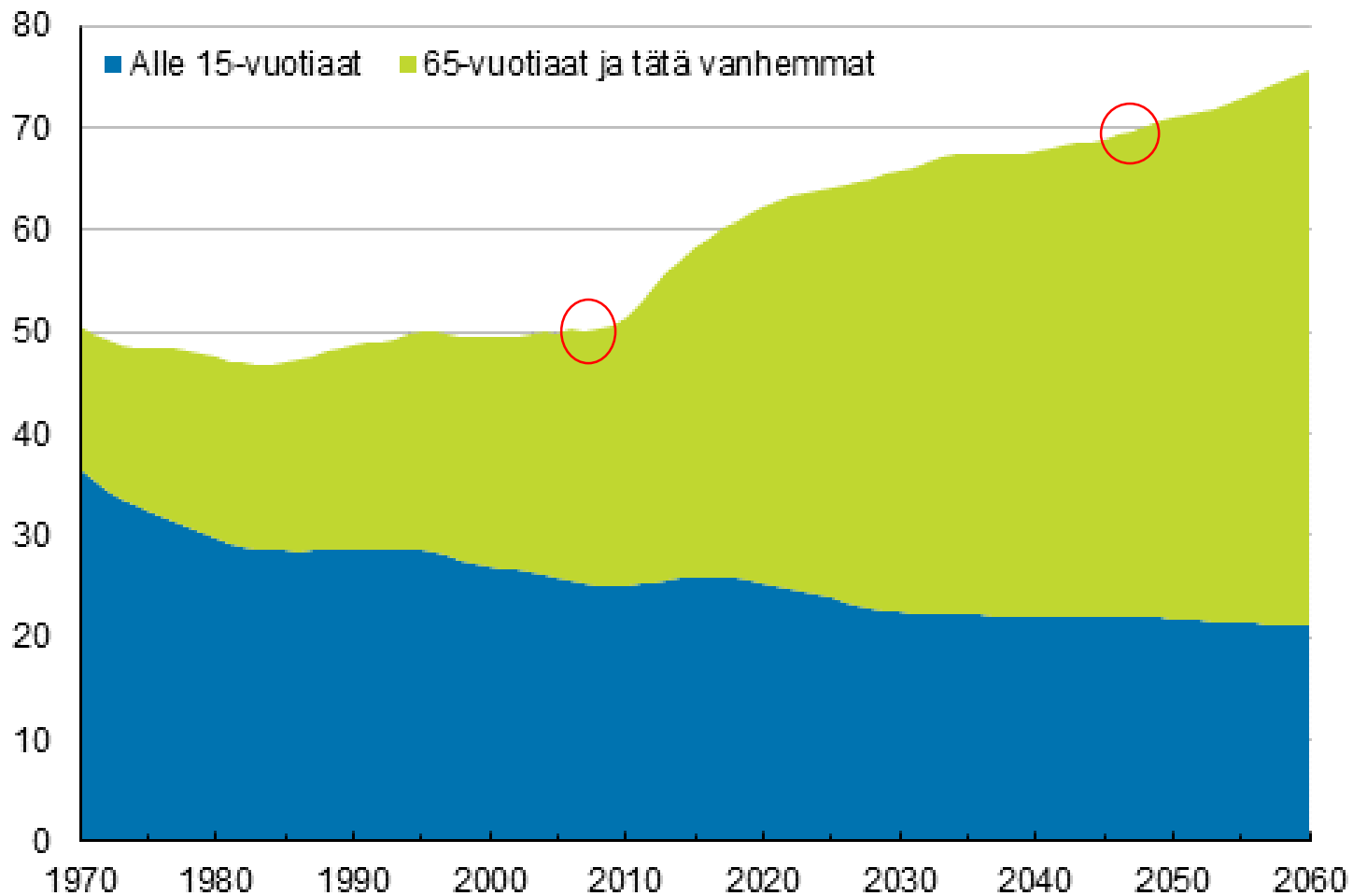
USA: Lihavuuteen liittyvät sairaudet v 2009 = 117 000 000 000 USD

Suomi: Liikkumattomuuden kustannukset v 2018 noin 3,2 - 7,5 000 000 000 € (-> v2030: +29 %)

Suomi: Työttömyyden laajat kustannukset v 2016: 10,8 000 000 000 €

Väestön huoltosuhte: Työikäisten määrä vähenee Suomessa

Lähde: Tilastokeskus 16.11.2018

Move!

Move! – muutos vie aikansa

Kunnon- ja liikehallinnan testaamisesta...

**...oppilaiden fyysisen
toimintakyvyn mittaamiseen ja
palautteenantoon.**

Esimerkki Move!-palautteesta Opetushallitukseen / syksy 2018

”Syksyllä 2016 vihasin pitää Move!-mittauksia. Syksyllä 2017 yritin selvittää niistä.

Tänä syksynä (2018) – pakko myöntää – pidin niistä ja mikä tärkeintä, lapset pitävät niistä.”

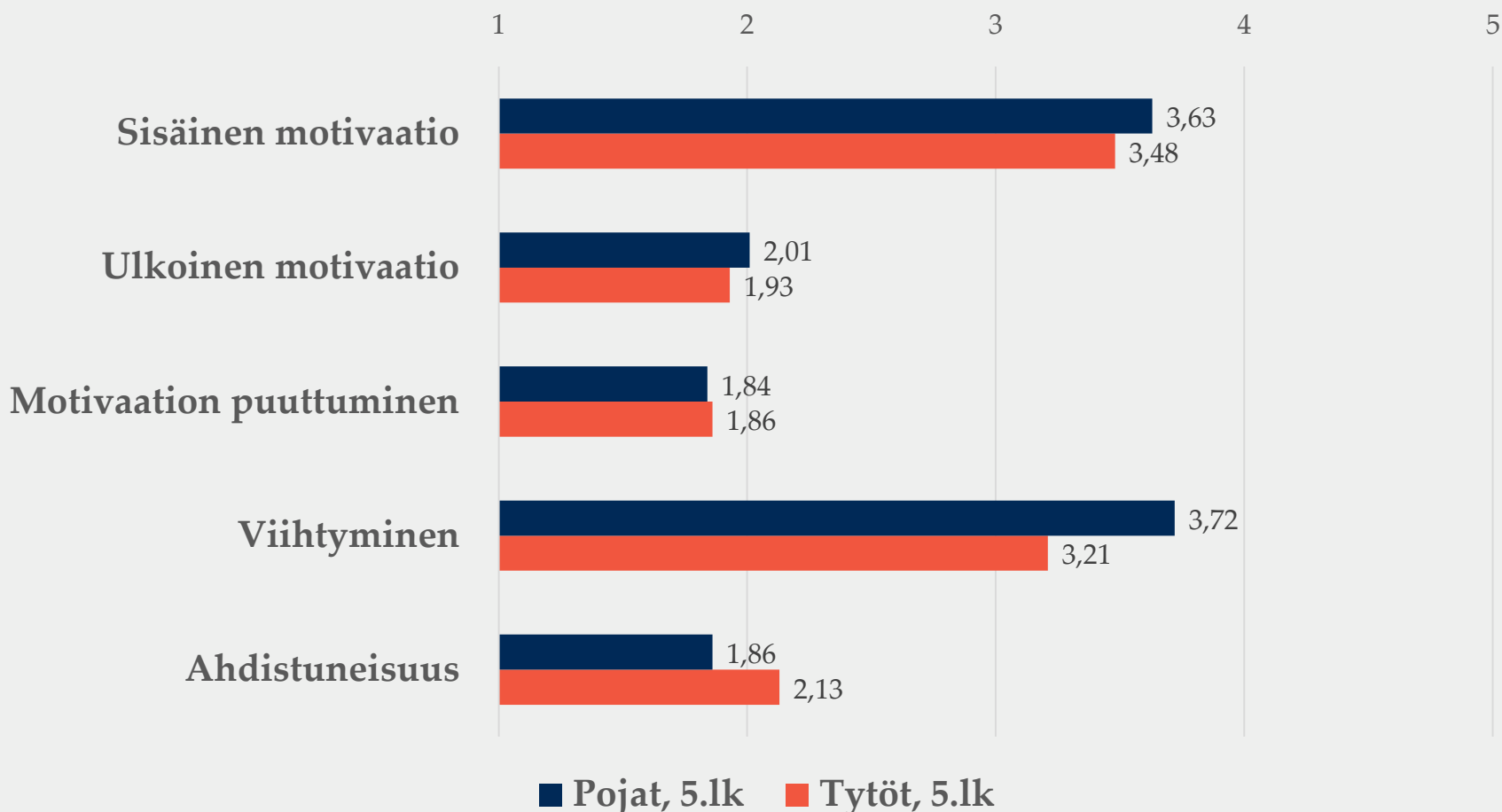
**Minkälaisia
kokemuksia
liikuntatunneista
ja Move!
tunneista on
saatu?**

Oppilaiden tunne- ja motivaatiokokemukset Move!-mittaustunneilla

5. luokan oppilaat, N = 322

Move!

Turvallisuuden monet ulottuvuudet

Liikunnan opetuksen turvallisuus

- telineet, välineet ja laitteet (sisällä ja ulkona)
- toimintaohjeet (esim. liikennesäännöt), vaatetus ja varustus (esim. talvi)
- terveydentilaan liittyvät tekijät (esim. allergiat)
- eri liikuntamuodot ja -lajit
- opetuksen organisointi (toiminnallisuus ja turvallisuus)
- opetussisällön vastattava oppilaiden kehitys- ja taitotaso
- oppilaiden yksilölliset rajoitukset ja opetuksen eriytyminen tarvittaessa
- PL 35§, 2 mom, Oppilaan velvollisuudet: *”Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti.”*

 OPS 2016 /Liikunta: Keskeiset sisältöalueet / S1 Fyysinen toimintakyky:

”Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa.”

Istuva elämäntapa sekä koululiikunnan toiminnallisuus ja turvallisuus ovat haastava yhtälö

www.oph.fi /blogit: <https://www.oph.fi/fi/blogi/turvallista-koululiikuntaa>

Liikuntatapaturmat

420 000

Suomessa sattuu vuosittain n. **420 000** liikuntatapaturmaa.

Liikuntatapaturmat ovat viime vuosina lisääntyneet toisin kuin liikenne- ja työtapaturmat.

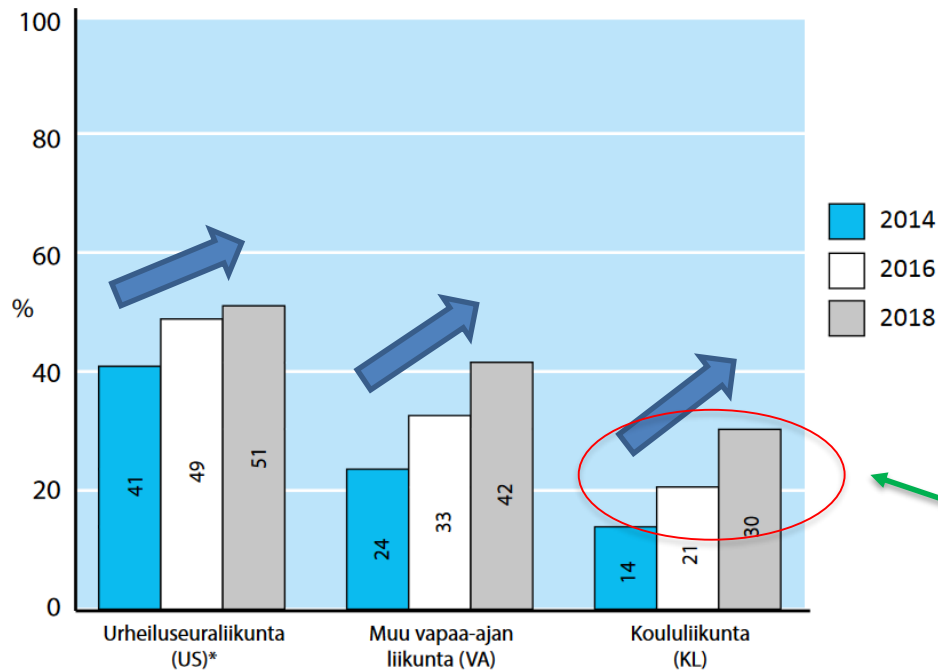
Eniten liikuntatapaturmia sattuu lapsille ja nuorille.

Aikaisemmin pojille sattui enemmän loukkaantumisia kuin tytöille.

Viime vuosina poikien ja tyttöjen erot ovat tasoittuneet.

Liikuntavammat ovat lisääntyneet

Kuvio 54. Liikunnan aikana loukkaantuneiden osuus tutkimusvuosittain kolmessa eri liikuntamuodossa vuosina 2014, 2016 ja 2018 (n = US:6626; VA:11236; KL:11062) (%).

* Urheiluseuraliikunnassa tämä %-osuus laskettiin urheiluseurassa harrastavista lapsista ja nuorista, muussa vapaa-ajan liikunnassa ja koululiikunnassa kaikista tutkitavista.

Parkkari, Kannus ja Leppänen. 2019. LIITU 2018 -tutkimuksen tuloksia. Kokko & Martin (toim.) VLN 2019:1.

OPS 2016

Havaintomotoriikka ja motoriset perustaidot!

Mitä mitataan?

Havaintomotorisia taitoja

Motorisia perustaitoja

- Tasapainotaidot
- Liikkumistaidot
- Välineenkäsittelytaidot

Fyysisiä ominaisuuksia

- Voima
- Nopeus
- Kestävyys
- Liikkuvuus

**Liikunta-oppiaineen
oppimistavoitteita**

OPS 2016

Perusopetuslaki 628/1998

29 § Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

- **opetuksen järjestäjällä** velvoitteet huolehtia paitsi opetukseen tarkoitettujen tilojen ja välineiden turvallisuudesta, myös siitä, etteivät oppilaat joudu väkivallan tai kiusaamisen kohteiksi koulussa tai koulun muussa toiminnassa
- **koulu on vastuussa oppilaan turvallisuudesta koko työjärjestyksen osoittaman kouluajan** ja oppilaan osallistuessa vuosisuunnitelman mukaiseen toimintaan (esim. liikuntakerhot)

Koulun turvallisuudesta ja koulutapaturmien ehkäisystä vastaa kunta ja yksittäisissä kouluissa rehtori johtaa turvallisuuden edistämistä kouluhenkilöstön kanssa

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 / Liikunta

Oppiaineen tehtävä:

”Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin.”

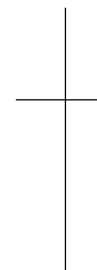
”Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.”

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet:

”Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen.”

*”Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä **henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa.**”*

Espoon suru-uutinen

To 13.9.2018: Liikuntatunti, jossa 8-luokan 20 m viivajuoksu Move!-mittauksissa

Pe 14.9.2018: Oppilas menehtyi sairaalassa

Su 16.9.2018: Iltapäivälehtien verkkosivujen uutisointi (ip)

Ma 17.9.2018: Espoon sivistysjohtaja:

YLE-verkkouutiset: *"Koulun tiedossa ei ole ollut, että olisi ollut terveysongelmia".*

YLE-iltautiset: *"Näyttää siltä, että terve lapsi on kuollut tämän testin aikana".*

Ma 17.9.2018: Opetushallitus, tiedote

Pe 21.9.2018: Opetushallitus, tiedotustilaisuus

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mediatiedote-92018-peruskoululaisten-move-mittaukset-ovat-turvallisia-ja>

Pe 28.9.2018: Opetushallitus, Move!-tiedote kouluille

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tiedote-kouluille-2892018-move-pedagoginen-tyokalu-kouluille-ja-opettajille>

Ti 2.10.2018: Iltasanomien verkkosivujen uutisointi:

"14-vuotiaan koululaisen kuoleman taustalla harvinainen synnynnäinen sepelisuonien epämuodostuma"

Move!-mittauksia jatketaan

Mittausten turvallisen toteuttamisen varmistamiseksi opetuksen järjestäjien

- tulee huolehtia, että Move!-mittausten toteuttamiseen osallistuvat opettajat ja muu henkilöstö tuntevat Move! Opettajan käsikirjan ohjeet ja noudattavat niitä
- tulee kehottaa oppilaiden huoltajia ilmoittamaan koululle sellaisista oppilaiden terveyteen liittyvistä seikoista, jotka voivat vaikuttaa mittausten turvalliseen suorittamiseen.

OPETTAJAN OHJEET OPPILAAN TERVEYDENTILAN HUOMIOONOTTAMISESTA ENNEN MOVE!-MITTAUSTEN ALOITTAMISTA

Tässä esimerkkejä huomioitavista asioista (Move!, Opettajan käsikirja, s. 5):

Oppilas ei saisi tulla kouluun

- kuumeisena
- kurkkukipuisena
- akuutin infektion aikana.

Näissä tapauksissa lapsi **ei voi myöskään osallistua fyysisen toimintakyvyn mittauksiin.**

Lisäksi **oppilas ei voi osallistua** fyysisen toimintakyvyn mittauksiin, jos on tiedossa, että oppilaalla on

- vakavia sydänoireita
- rasittavan liikunnan aikana huimaus- tai tajuttomuuskohtauksia
- lääkärin tai terveydenhoitajan määräämä liikuntakielto.

Oppilas voi osallistua fyysisen toimintakyvyn mittauksiin mahdolliset rajoitteet huomioiden, silloin kun hänellä on, esimerkiksi:

- Astma

Opettaja voi tarvittaessa muistuttaa oppilasta ottamaan keuhkoputkia avaavaa lääkettä ennen mittausten alkamista

- Diabetes

Opettaja voi varmistaa, että oppilas on syönyt välipalan, jos ruokailusta on kulunut pitkä aika

- Lääkärin, terveydenhoitajan tai fysioterapeutin asettama liikuntarajoite (esim. nivelten tai lihasten kiputila)

Toimitaan edellä mainittujen ammattilaisten antamien ohjeiden mukaisesti.

Mittausosiot suoritetaan soveltaen oppilaan oppimissuunnitelman tai HOJKSin mukaisesti, kun oppilaan toimintakyky sitä edellyttää.

Perusopetuslaki 628/1998

40 § Henkilötietojen salassapito ja käsittely

Opetuksen järjestämisestä vastaavien toimielinten jäsenet, 37 §:ssä tarkoitettut henkilöt, kouluterveydenhuollon edustajat, koulukuraattorit, koulupsykologit ja opetusharjoittelua suorittavat **eivät saa sivullisille ilmaista**, mitä he ovat tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan saaneet tietää **oppilaiden** tai tässä laissa tarkoitettun henkilöstön **taikka heidän perheenjäsentensä henkilökohtaisista oloista ja taloudellisesta asemasta**.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa tai salassapitovelvollisuudesta erikseen säädetään, **on oppilaan oppilashuoltotyöhön osallistuvilla oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle**, rehtorille ja tämän lain mukaisesta opetuksesta ja toiminnasta vastaavalle viranomaiselle **oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot**. ([30.12.2013/1288](#))

Oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella voidaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömiä salassa pidettäviä tietoja pyytää myös muilta tahoilta.

Jos alle 18-vuotias oppilas siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän tämän lain, lukiolain ([629/1998](#)) tai ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ([531/2017](#)) mukaisesti järjestämään opetukseen, toimintaan tai koulutukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppilaan opetuksen tai koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle opetuksen tai koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä. ([11.8.2017/533](#))

Tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavalla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus ilmoittaa poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot, jos hän tehtäviä hoitaessaan on saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella hänellä on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi. ([20.3.2015/272](#))

Move!

Kohti sisäistä liikuntamotivaatiota
...ja henkistä turvallisuutta

Oppilaiden sisäisen motivaation vahvistaminen OPS 2016

Deci & Ryanin (2000) itsemääräämisteoria

- edustaa uusimpia motivaatiotutkimuksen viitekehyksiä
- todella koeteltu tieteen teoria, joka on maailmanlaajuisesti hyväksytty
- **psykologisia perustarpeita**, joita ihmiset pyrkivät tyydyttämään jokapäiväisessä vuorovaikutuksessa ympäröivän maailman kanssa.

Koettu pätevyys

Ihmisen kokemus omista kyvyistään ja niiden riittävydestä hänen toimiessaan erilaisten tehtävien ja haasteiden parissa.

Koettu autonomia

Yksilön mahdollisuus saada itse vaikuttaa omaan toimintaansa ja säädellä sitä.

Sosiaalinen yhteenkuuluvaisuus

Kokemus ryhmään kuulumisesta sekä turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen tunteesta ryhmässä toimittaessa.

Tavoiteorientaatioteoria

OPS 2016

Tehtäväsuuntautuneisuus

- ❖ Tehtäväorientaatio merkitsee **koetun pätevyyden tunteen syntymistä oman kehittymisen ja yrittämisen ansiosta**
- ❖ Pätevyyden tunne syntyy **oman suorituksen ja sen paranemisen kautta**
- ❖ Oppilas keskittyy yrittämiseen, oppimisprosessiin ja kehittymiseen.

Minäsuuntautuneisuus

- ❖ Minäsuuntautuneella oppilaalla **pätevyyden kokeminen määräytyy peilaamalla itseä suhteessa toisiin** tai annettuihin normeihin
- ❖ Minäsuuntautunut oppilas keskittyy kilpailulliseen lopputulokseen
- ❖ Oppilas on tyytyväinen suoritukseensa, jos hän pärjää muita paremmin tai saavuttaa pienemmällä panostuksella saman tuloksen kuin joku toinen.

OPS2014, koululiikunta ja Move!

760 - 8 = 752 oppituntia...

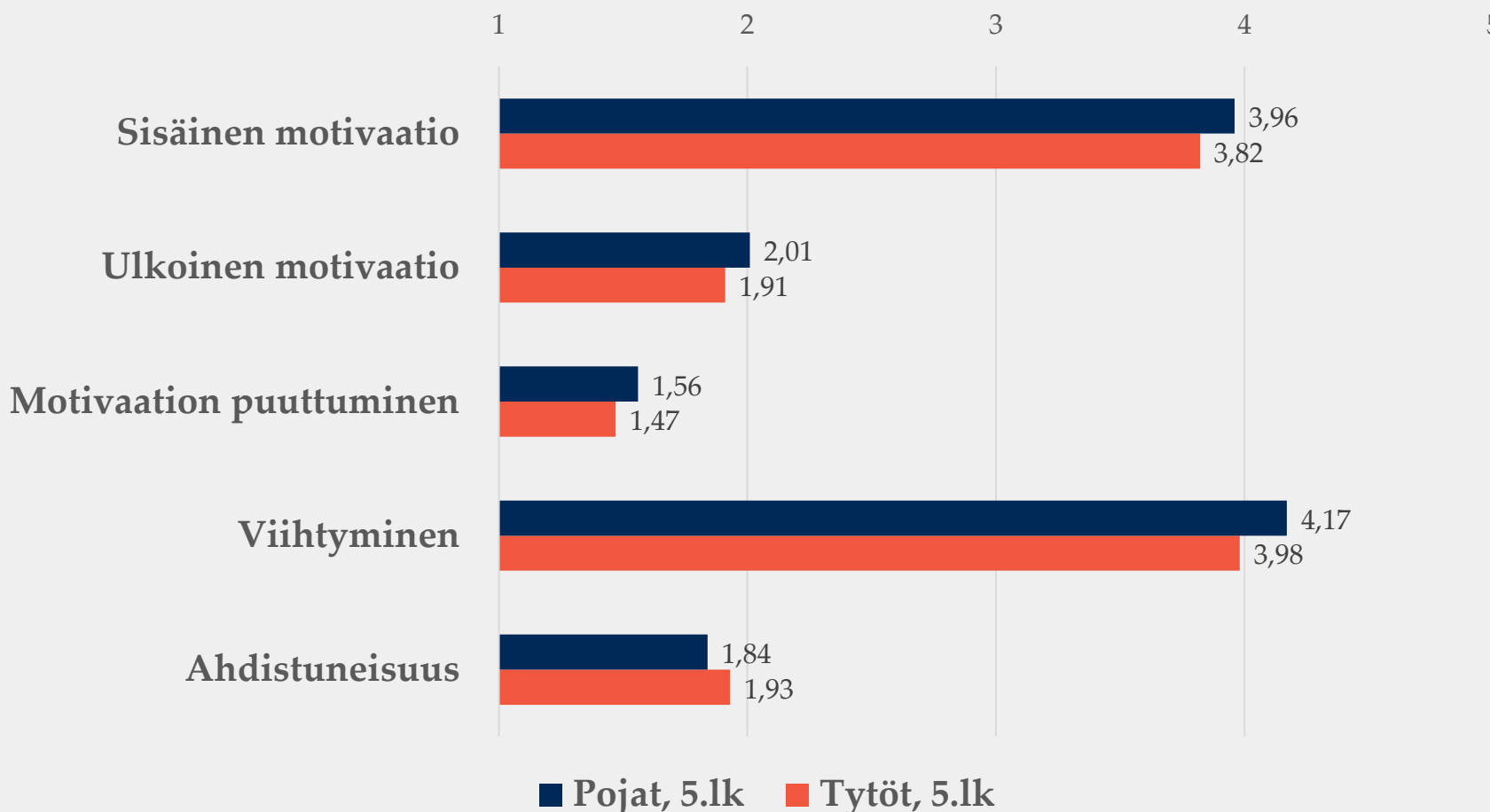

- Yksi keskeisimmistä koululiikunnan tavoitteista on oppilaiden **sisäisen motivaation vahvistaminen** synnyttämällä myönteisiä kokemuksia ja vahvistamalla oppilaiden omaa pätevydentunnetta liikkumisessa
- Kaikkein **keskeisintä** koululiikunnan kaikissa vuorovaikutustilanteissa **on oppilaiden kannustaminen ja motivoiminen liikkumaan** sekä ylläpitämään ja kehittämään omaa toimintakykyään.
- Move! on **pedagoginen työkalu, jonka keskeisenä tarkoituksena on kannustaa** oppilaita säännölliseen, omatoimiseen, fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen.

Oppilaiden tunne- ja motivaatiokokemukset liikuntatunneilla

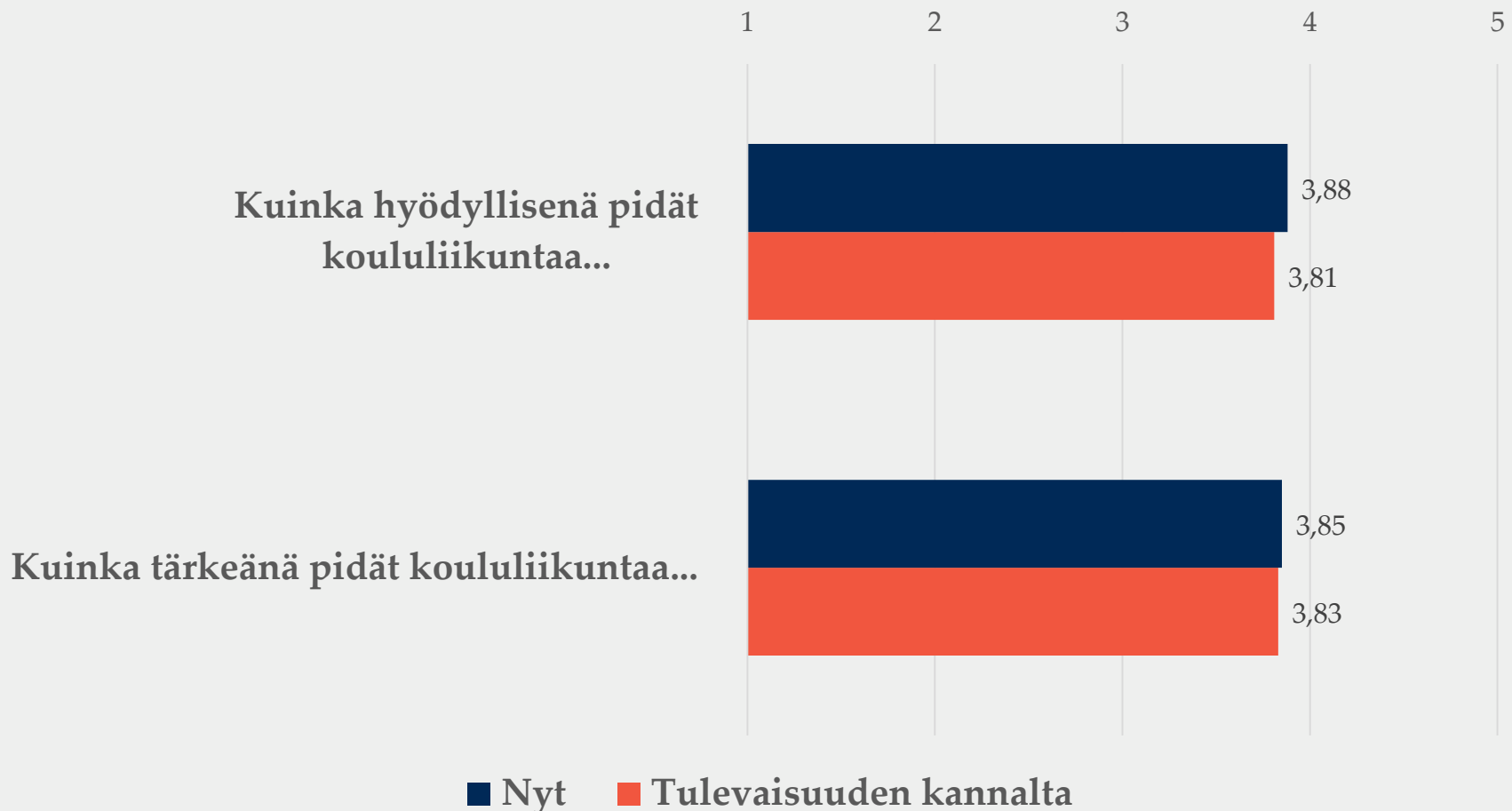
5. luokan oppilaat, N = 1122

Oppilaiden arvostus koululiikuntaa kohtaan

6. luokan oppilaat, N = 1011

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

OPS 2016

Hugleikur Dagsson

Tärkeintä on välittäminen!

Kiitos!